



Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. VI. Quodnam sit objectum, seu ratio formalis, sub qua Theologiæ
Deum attingit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

*Quodnam sit Objectū, seu ratio formalis,
sub qua Theologia Deum attingit.*

I.

IN hac quaestione, prout ab auctoribus tractatur, confusionis plurimum video, utilitatis parum; eam proinde quam possum paucissimis expediam.

II.

Ratio sub qua non est finitas in actu, infinitas in Objecto.

Nonnulli itaque rationem *sub qua* Theologia Objectum suum attingit, esse aiunt finitatem ex parte actus, infinitatem verò ex parte objecti. Sed contra, ergo omnis scientia de Deo erit Theologia, cum actus sit finitus, objectum infinitum. Contra secundò, Theologia namque de variis objectis tractat mere finitis.

III.

Nec est naturalis, aut supernaturalis cognitio principiorum fidei.

Secundò volunt alii, rationem, *sub qua* in objectum suum fertur Theologia, esse principia revelata, prout naturaliter, alii prout supernaturaliter cognoscuntur. Sed neutra responsio satisfacit: primò enim, non ex solis principii Fidei, sed ex altero principio naturali deducitur Conclusio Theologica. Secundò, actus Theologicus non elicitur ex principii fidei reflexè, sed directè cognitis; unde alterū illius principium est ipse actus fidei, quo objectum revelatum cognoscimus, & immediatè in illud tendimus, non actus qui immediatè tendit in actum Fidei, mediatè in veritatem revelatam: sicut alterum illius principium est cognitio veritatis alicujus naturalis, non alia cognitio quæ supra hanc cognitionem reflectit.

IV.

Rem esse cognoscibilem, visibilem, &c. sunt denominationes intrinsecæ.

Vt res hæc clariùs percipiatur, notandū hinc obiter, quod in Logica, disp. 2. sect. 2. fufius sum prosecutus, nempe rem esse cognoscibilem, visibilem, &c. non esse tantum denominationes extrinsecas provenientes à cognitione & visione possibilibus, (quamvis & hæc denominationes ab illis accipiat) sed esse aliquid rebus intrinsecè, per quod redduntur aptæ, ut à variis potentiis & actibus percipiantur. Imò nisi intrinsecam hanc aptitudinem sibi innatam, ac secum identificatam haberent, non possent denominationes illas accipere ab extrinsecò. Sic sonus non est visibilis, nec audibilis color, quia hæc prædicata, seu attingibilitates objectivas secum non habent identificatas, & propterea nullus actus possibilis auditionis colorem audibilem, nec actus visionis denominare potest visibilem.

V.

Varia in rebus singulis reperiuntur facultates objectivæ.

In rebus ergo singulis variæ dantur hujusmodi perceptibilitates, quamvis nec à se invicem, nec ab aliis prædicatis realiter distinctæ, per quas diversarum potentiarum, actuum & habituum tendentiæ distinguuntur, & à quibus scientiarum specificatio commodissimè desumitur: ut latius dictum est in Logica, loco citato. Hoc posito, sit

VI.

Assignantur ratio formalis sub qua Theologia.

Prima Conclusio: Si propositio deducta ex duabus præmissis de fide, sit actus fidei (ut fere habet communis Doctorem sententia) & non Conclusio Theologica, sed is solus actus sit Theologicus, cujus una præmissa est fidei, altera principium aliquod seu actus naturalis: si, inquam, in omni actu Theologia hoc reperiatur, ratio formalis *sub qua* Objecti Theologiæ erit vel una formalitas ex parte objecti, actu modum hujusmodi tendendi habenti, respondens, vel duplex in unum objectum formale coalescens, (sicut animal & rationale conveniunt ad constituendam essentiam hominis) quarum una est aptitudo seu referibilitas quam objectum illud habet ad actum fidei, altera ad actum scientiæ naturalis, vel opinionis, cum, ut dixi, hujusmodi actus semper sit alterum principium seu præmissa Conclusionis Theologiæ.

VII.

Dices: Cum hæc formalitates, in quibus rationem formalem *sub qua* Theologiæ constituimus, identi-

ficatæ sint cum objectis, in quæ actus Theologici tendunt, sicut objecta ipsa specie & genere differunt; eodem etiam modo inter se necesse est differant formalitates; ergo non assignamus unam aliquam rationem *sub qua*, sed plures specie & genere diversas. Resp. Hanc difficultatem cõmunem esse omnibus sententiis: sive enim ratio hæc *sub qua* constituatur in naturalitate, sive supernaturalitate juxta quorundam mentem, ut supra vidimus, cum naturalitas hæc & supernaturalitas identificentur cum objectis, quo gradu objecta, eodem ipse different, sicque genere & specie pro ratione objectorum. Imò non in Theologia tantum, sed in omni omnino scientia hoc contingit: in nulla quippe assignari potest objectum formale à rebus, de quibus agit scientia illa, distinctum; cum ergo res sint diversissimæ, objecta etiam formalia erunt maximè diversa, & ad summum in unâ ratione genericâ convenient. Idem dici debet in Theologia.

Quares, si Deus ea tantummodo quæ ad creaturas pertinent, seu principia Physica, quibus modò in discursibus Theologicis utimur, revelaret, nihil verò de seipso, utrum in eo casu daretur Theologia? Respondet P. Granada r. p. d. 2. n. 8. & P. Arriaga hic, d. 1. l. 1. n. 10. futurâ quidem tunc Theologiam, cum ex unâ veritate naturali revelatâ, & aliâ per scientiam naturalem cognitâ elici posset conclusio, in quo, ut diximus, consistit essentia actus Theologici. Addunt tamen, Theologiam in eo casu futuram diversâ rationis à nostrâ, cum non Deum, sed objectum Physicæ haberet pro objecto Attributionis.

Hæc responsio vera est, si solum discurrat illa scientia de rebus naturalibus creatis, & ex unâ veritate revelatâ aliam naturalem deducat. Si tamen ex unâ veritate naturali revelatâ, & aliâ de Deo, non per revelationem, sed lumine naturali habitâ, conclusionem quis eliciat, & hoc modo de variis Dei perfectionibus discurrat, aliâque & alia ejus attributa & perfectiones, ut potest, investiget, non video cur hæc Theologia non ejusdem sit rationis cum nostrâ, cum Deum habeat pro primario objecto, & sola differentia inter nostram modò Theologiam & illam est, quòd principia naturalia, quibus nunc utimur, tunc forent revelata, & principia revelata de Deo cognita forent naturaliter. Verum est quidem, non esset illa Theologia extensivè tanta, ac modò est nostrâ, cum plurima, quæ nunc de Deo & mysteriis gratiæ habemus, non discursu naturali, sed solo Fidei lumine, & per revelationem haberi possint.

Quares secundò: positâ illâ sententiâ, quam disp. 50. Log. sect. 4. cum aliis defendi, quòd scilicet idem actus elici possit ex principii evidentiibus, obscuris, & probabilibus, seu esse Scientia, Fides, & Opinio: quares, inquam, si utraque præmissa sit hujusmodi, seu actus Fidei simul & Scientiæ, vel Fidei & Opinioni, utrum conclusio ex istiusmodi actibus deducta, sit Theologica? Respondeo affirmativè: verè enim procedit ex alterâ præmissâ Fidei, & alterâ per principium naturale habitâ, in quo, ut dixi, discursus Theologici essentia consistit: nec obstat, actus illos alias etiam in se formalitates complecti, modò istas simul cum illis retineant.

Secunda Conclusio: si propositio deducta ex duabus præmissis de Fide, sit actus Theologicus, existimo cum P. Arriaga hic d. 1. l. 1. subf. 3. n. 10. non posse assignari unam rationem *sub qua* objecti Theologiæ. Ratio est, quia cum in hoc casu actus Theologiæ non haberent eundem modum tendendi,

Dicit: hoc modo non assignari unum objectum formale.

VIII.

Quid si Deus nihil de seipso, sed sola principia Physicæ revelaret.

IX.

Passet in isto casu Theologia esse ejusdem rationis cum nostrâ.

X.

Quid si utraque præmissa sit simul actus Scientiæ, &c. Fidei deum.

XI.

Secunda Conclusio.

tendendi, sed longè diversissimum, non apparet in quo huiusmodi ratio objectiva constituitur, ut ex dictis totà hac sectione videtur manifestum.

SECTIO SEPTIMA.

Vtrum Theologia sit scientia.

I. Multi actus in Theologia sunt merè probabiles.

CERTUM in primis est, varios in Theologia reperiri actus non scientificos, sed solum probabiles; illos nimirum omnes, qui, quamvis ex unâ præmissâ certissimâ, actu scilicet Fidei, deducantur, alteram tamen habent solum probabilem: ut in his, & similibus: *Christus est homo: sed homo habet ubiocationem & durationem distinctam, potuit esse ab aeterno, potest producere se secundo, &c.* ergo *Christus habet ubiocationem & durationem distinctam, potuit quoad humanitatem esse ab aeterno, producere se potest secundo, &c.* Quæ conclusiones Theologicæ sunt, & tamen solum probabiles, quia minores propositiones in his discursibus sunt tantum probabiles, utpote de quibus inter peritissimos quosque Philosophos & Theologos non mediocris est controversia. Quæstio ergo est, quando principium naturale, ad quod simul cum actu Fidei sequitur conclusio Theologica, est evidens, utrum conclusio hæc sit verè & propriè scientia.

II. Conclusio Theologica non est clara & evidens.

Dicendum primò: si per scientiam intelligatur id, quod Dialectici omnes cum Aristotele intelligunt, actus scilicet clarus & evidens, Conclusio deducta ex unâ præmissâ de fide, & alterâ naturali evidente, non est propriè dicta scientia, cum in se non habeat claritatem ad scientiam requisitam. Ita Valentia hic, q. 1. p. 3. §. 1. Molina, q. 1. a. 2. d. 3. Vasq. 1. p. d. 4. c. 6. Tannerus 1. p. d. 1. q. 2. d. 3. Arriaga d. 1. l. 2. subf. 1. P. Vekenus hic, Disp. 1. cap. 2. contra Canum c. 2. de locis, Alexandrum 1. p. q. 1. memb. 3. Zumel a. 2. q. 2. Conclus. 3. Bannez d. 1. concl. 2. Granadum 1. p. d. 6. n. & alios.

III. Ratio à priori cur actus Theologicus non sit clarus.

Ratio à priori est; cum enim Conclusio claritatem suam ex eo hauriat, quòd intellectus inter se connecti duo videat, quia illa clarè connexa vidit cum medio, hanc autem cum medio connexionem non videat, nisi per præmissas, si altera præmissa sit obscura, ex vi illius nihil videre potest clarè, sed solum obscurè: obscuritas quippe non magis parere potest claritatem, quam tenebræ lucem. Hinc ortum axioma illud Dialecticorum: *Conclusio (in iis quæ ad certitudinem & evidentiam pertinent) sequitur debiliorem partem.* In quam rem plura dixi disp. 49. logicæ sec. secunda.

IV. Respondent aliqui, Theologiam esse evidentem mediè.

Respondit P. Granado d. illâ 6. non esse quidem Theologiam evidentem immediatè, alterum enim ex Conclusionis Theologicæ principis est actus fidei, essentialiter obscurus, esse tamen evidentem mediè; quia nimirum subalternata est scientiæ Dei & Beatorum, per quam cognoscunt illi clarè, quicquid nos cognoscimus per fidem & discursum Theologicum. Cum ergo, inquit, Conclusiones Theologicæ supponant mediè principia illa clara & evidentiâ, atque ad illa tandem revoventur, censeri propterea possunt evidentes, sicque & Theologia jure dicitur propriè dicta scientia.

V. Clara Beatorum cognitio non reddat actus nostros Theologicos claros.

Sed, præterquam quòd Theologia non sit subalternata scientiæ Dei & Beatorum, ut ostendam sectione 12. qua quæso ratione clarus inde objectum aliquod Petrus cognoscit, quòd à Paulo clarè cognoscatur, nisi aliquod claritatis ex cognitione illâ evidente Pauli in Petrum derivetur? nec enim

lumen, quod unius intellectui inest, illustrat intellectum alterius; suis nimirum quisque oculis videt, non alienis: ergo quantumvis Beati clarè aliquid videant, non ideo nos illud clarè cognoscemus; si principia nostræ cognitionis sint obscura. Unde si quis mihi navem, exempli causâ, appulisse dicat, non mihi inde nascitur illius rei evidentiâ, quamvis id ipsi constet, cum oculus illius testis sit; sed obscurè solum id cognosco, & tantâ certitudine, quanta est auctoritas dicentis. Quare communis est omnium sensus, cum, qui artis alicujus principia per seipsum non penetrat; sed ab alio tantum tradita accipit, & hoc modo ex iis operatur, non esse censendum artificem. Sic S. Thomas q. 2. de virtutibus, a. 13. ad 6. *Memoriter, inquit, tenent conclusiones Geometriæ, non habent Geometriæ scientiam, si non propter media Geometriæ assentiatur, sed habebit conclusiones illas tanquam opinatas.* Hæc Sanctus Doctor.

Dicendum secundo: Si per scientiam aliud non intelligatur, quàm actus certus, quamvis obscurus, in Theologia plures reperiuntur Conclusiones scientificæ, & ratione illarum, Theologia dici potest scientia: ita Valentia, Vasq. & alii n. 2. citati: qui hoc & non alio modo S. Thomam asserunt Theologiam vocasse scientiam. Ratio est, nam utraque præmissa in variis discursibus Theologicis est certa, actus scilicet Fidei divinæ, & principium naturale evidens; ergo in Conclusionem Theologicam refundent certitudinem; ex nullo quippe capite veritas in hac conclusione contenta potest deficere. Erunt quidem hæ Conclusiones obscuræ, ut dixi, quia altera præmissa, utpote fidei, est essentialiter obscura.

VI. Quo sensu Theologia nostra dici possit scientia.

Ex hæcenus dictis sequitur, jure ab omnibus rejici sententiam Francisci de Marchia, qui nostram Theologiam dicebat esse verè & propriè scientiam & evidentiam; imò hanc evidentiam haurire ab ipsis principiis fidei, quæ Theologo in hac vitâ, non certa solum esse aiebat, sed evidentiâ. Verum hæc sine fundamento dicuntur: Fides enim, ut ait Apostolus, est *argumentum non apparentium*; & quotidianâ experientiâ constat, nil clarè cuiquam innotescere quod solum novit ex relatione alterius, & ob meram dicentis auctoritatem. Quare Valentia hic, q. 1. p. 3. Vasq. d. 4. n. 3. Tannerus hic d. 1. q. 2. d. 3. n. 3. & alii hanc Marchiæ opinionem non falsam tantum esse affirmant, sed improbabilem, temerariam, erroneam, & in fide periculofam.

VII. Sententia Francisci de Marchia.

Ad Hebræos c. 11. v. 1.

SECTIO OCTAVA.

Sine Conclusio Theologica, naturalis, an supernaturalis.

P. Vasquez hic, d. 4. c. 8. n. 23. Bannez q. 2. a. 3. Navarrete Controv. 8. Granado hic, d. 5. l. 2. & alii affirmant Conclusionem Theologicam esse naturalem.

I. Sententia, ait esse naturalem.

Probabilius tamen mihi videtur, illam esse supernaturalem, idque non solum quando utraque præmissa est actus fidei divinæ, & supernaturalis, (si is sit actus Theologicus, & non potius Fides) sed etiam quando altera tantum præmissa est actus fidei, altera verò actus naturalis evidens: ita Scotus in 3. d. 34. & 35. q. unica, Canus l. 12. de locis, c. 3. Conclus. 2. Molina hic, q. 1. a. 2. d. 1. & Suarez 3. p. to. 2. d. 19. l. 3. §. 5. *Dico secundo* ait esse valde probabile. Fonseca lib. 3. Metaphysicæ, c. 1. q. 6. sec. 8. Zumel q. 1. a. 8. q. 4. Tanner. hic d. 1. q. 4. d. 1. n. 2. dicens esse communem sententiam.

II. Conclusio Theologica est supernaturalis.

Ratio,